

Litteraturkrönika 2015

Av Lars-Olof Delsing, Lars-Erik Edlund och Karl G. Johansson

Krönikans avdelningar åtskiljs av asterisk. De är ämnesvis ordnade från allmänt till specifikt: allmänspråkligt (indoeuropeiska, (ur)germanska) * nordiskt (ur-, fornnordiska) * särspråkligt: fornvästnordiska, isländska, färöiska * norska * svenska * egennamn: ortnamn, personnamn, övriga namn. Inom avdelningarna redovisas arbetena i alfabetisk följd. Artiklarna signeras L.-O.D., L.-E.E. eller K.G.J.

*

Johan Bergsagel, David Hiley and Thomas Riis (eds.), Of Chronicles and Kings. National Saints and the Emergence of Nation States in the High Middle Ages, 335 s., København 2015 (Museum Tusculanum Press). ISBN 978-87-635-4260-9. Det har blivit allt vanligare i utforskningen av det medeltida materialet att samla forskare från ett forskningsfält för att belysa olika aspekter av ett avgränsat ämne i form av artikelsamlingar. En annan viktig tendens är att vi anlägger ett mer jämförande perspektiv på det nordiska området och placerar forskningen i ett större europeiskt landskap. Föreliggande artikelsamling är ett gott exempel på båda dessa tendenser. Boken fokuserar på framväxten av en krönikelitteratur där man för de nya nationerna etablerade nationella helgon som Knud den helige i Danmark, kung Erik i Sverige och Óláfr Haraldsson i Norge. Den senare, som vid sidan av Knud kanske är den som fått störst uppmärksamhet i forskningen, har emellertid inte fått någon egen behandling i boken. Flera av artiklarna fokuserar på danska förhållanden medan framställningen av den svenska helgonkungen Erik endast diskuteras i en av artiklarna. I ett mer jämförande europeiskt, eller snarare brittiskt, perspektiv tar tre artiklar upp icke-nordiska helgon som St Oswin (Northumbria), St Mildred (Kent) och St David (Wales). Dessutom handlar en artikel om hur Thomas av Canterburys liv och mordet på honom behandlades i nordisk liturgi. Artiklarna i boken ger samlat ett intressant bidrag till vår förståelse av helgonkultens betydelse för framväxten av nationer under senmedeltiden i Skandinavien. K.G.J.

Jonas Carlquist and Virginia Langum (eds.), *Words and Matter. The Virgin Mary in Late Medieval and Early Modern Parish Life*, 248 s., Stockholm 2015 (Sällskapet Runica et Medievalia). ISBN 978-91-88568-64-9. Utforskningen av helgonkult i Norden under medeltiden och i tiden efter reformationen är för tillfället livlig och det drivs flera projekt som intresserar sig för fenomenet. Särskild uppmärksamhet har gudsmo- dern Maria tilldragit sig. 2012 samlades ett antal forskare med speciellt intresse för just kulten av Maria i ett europeiskt perspektiv till en konfe- rens vid Umeå universitet. Den föreliggande boken bygger på de före- drag som presenterades då. Boken innehåller ett antal artiklar indelade tematiskt i fyra grupper, *Mary in Medieval Parish Art*, *Interpreting Mary in Word and Image*, *The Body*, *Mary and the Faithful* och slutligen *Mary and the Reformed Parish*. Under den första rubriken ställs en artikel om gotländska väggmålningar samman med en artikel om framställningar av Maria i kyrkan Santa Maria del Popolo i Rom. Dessa båda väl illustrerade artiklar visar tydligt spridningen och vikten av Maria i medeltidens Europa. I den följande sektionen är det snarast bredden av mariakulten, främst i Norden, som framträder i form av väggmålningar i Vadstena kloster och om text och illuminationer i en dansk bönbok. Här föreligger också en artikel om föreställningar om Maria i västnorden och en om den irländska traditionen. Den tredje sektionen består av tre artiklar som be- handlar kulten av Maria i relation till kulturell praxis och till kroppsliga funktioner. I den avslutande sektionen diskuteras utvecklingen av maria- kulten i efterreformatorisk tid i tre artiklar om förhållanden i England, Frankrike och Danmark. Sammantaget ger boken många ingångar till studiet av mariakulten inte endast i ett nordiskt perspektiv utan snarare i ett större europeiskt sammanhang.

K.G.J.

*

Åke Sandström, *Hå och hamna, Ordhistoriska och ordgeografiska studier av paddlingens och roddens äldsta terminologi i Norden*, 364 s., Uppsala 2015 (Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur). (Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi CXXXV. Studier till en svensk dialektgeografisk atlas 8.) ISBN 978-91-87403-12-5, ISSN 0065-0897. Denna innehållsrika doktorsavhandling tar sig an det ordförråd som är förknippat med paddling och rodd i de nordiska språken. Den behandlar både de sakliga och de språkliga aspekterna på detta ordförråd (etymolo- giskt såväl som ordgeografiskt). I det inledande kapitlet får vi en genom- gång av utgångspunkter, material, forskningshistorik m.m. Materialet

består av fornnordiska källor och dialektala uppteckningar, vilka delvis kompletteras av etnologiskt och arkeologiskt material. Avhandlingen täcker hela Norden inklusive det Estlandssvenska området och gamla nordiska områden i Västerhavet. Materialet är något obeständigt pga. att vissa trakter har förlorat sin nordiska befolkning, men framför allt för att många företeelser som det beskriver är försvunna eller utdöende. Dessa typer av källkritiska anmärkningar ges ett eget avsnitt i inledningskapitlet. De ord som blir aktuella är substantiv för paddlar, åror, årtullar, årband och liknande samt verb för olika roddtekniker. Det första materialkapitlet handlar om paddling och rodd i synriktningen. Här diskuteras bl.a. ord för paddel och några verb för paddling och liknande (*mynda*, *svepa* och *sväva*). Sedan följer två kapitel om årfästet (*hå*, *keip*, *tull* etc.) och ett var om östnordiskt *hamna* och västnordiskt *hamla*; båda dessa ord förekommer både som substantiv för 'årband' och som verb för 'skjutande rodd'. Dessutom finns ett kapitel om rodden och dess terminologi samt en sammanfattning. Resultatet blir att förf. kan göra tydliga preciseringar både vad gäller orden rent språkligt och utvecklingen av fenomenet rent etnologiskt. Han kan också visa hur man i Norden har övergett paddlingen (som sker i synriktningen) för rodden som sker med roddarens rygg mot målet. Avhandlingen har en sammanfattning på tyska och därutöver bilagor med figurer och kartor, ordförklaringar samt ett ord- och sakregister.

L.-O.D.

Jonathan Adams (red.), Østnordisk filologi – nu og i fremtiden, 244 s., Odense 2015 (Syddansk universitetsforlag). (Selskab for østnordisk filologi 1. Universitets-Jubilæets danske Samfund, nr. 587.) ISBN 978-87-7674-868-5. Denna samlingsvolym är resultatet av en konferens i Uppsala med samma namn. Innehållet är fördelat på tre delar, och ger oss 15 artiklar skrivna av några av de främsta filologerna inom östnordiskt område idag. Dessa föregås av en kort inledning av utgivaren och ett kapitel som heter *Perspektiver*, där fem etablerade forskare ombetts att förmedla tankar och reflektioner kring ämnet. Dessa inlägg är skrivna av Stephen Mitchell, Bridget Morris, Per-Axel Wiktorsson, Henrik Williams och Lars Wollin. Den första huvudavdelningen som sedan följer har rubriken *Østnordisk filologi – hvordan og hvorfor?* och innehåller 5 artiklar som bland annat ger en historisk tillbakablick över utgivningen, diskuterar målgrupper och metodisk utveckling, främst vad avser digitaliserade ordböcker och texter. Lasse Mårtensson visar bl.a. i en artikel om maskinell läsning av handskrifter hur stora svårigheter textigenkänningsprogrammen kan ha även med de prydligaste handskrifter. Härutöver får

vi i denna avdelning också en genomgång och diskussion av hjälpmedel (normalisering, ordlistor, övningar etc.) i ett antal utgivna läseböcker i forndanska och fornsvenska. Den andra huvudavdelningen utgörs av tre handskriftsstudier. Här diskuterar Roger Andersson stemmat för Bok 1 av Birgittas uppenbarelser, och han problematiserar den gamla tanken på att Birgittatexterna genomgått en språk- eller textrevision. Massimiliano Bampi diskuterar de två versionerna av den fornsvenska *Schacktavelslek*, medan Nils Dverstorp diskuterar förlaga, skrivare och ägare av B 137, en laghandskrift innehållande MEL, Upplandslagens kyrkobalk, Erik av Pommerns gårdsrätt m.m. Den tredje avdelningen bjuder på fem artiklar som sätter in äldre texter i ett kulturhistoriskt sammanhang. Mikko Kauko gör en genomgång av latinska citat hos Jöns Budde och deras översättningar/förklaringar på fornsvenska. Fulvio Ferrari undersöker stil och bakgrund till Karlskrönikan under jämförelse med Erikskrönikan och annan profan litteratur. Jonas Carlquist diskuterar med utgångspunkt i Mariaskulpturen i Knutby kyrka bruket och funktionen hos Mariaskulpturer i sockenkyrkor i allmänhet. Karl G. Johansson presenterar ett forskningsprojekt vars föremål är nordiska bibeltexter på folkspråken från medeltiden och reformationen. Även i den sista artikeln presenteras ett forskningsprojekt; det är Regina Jucknies som presenterar ett projekt om medeltida texters vandring från Centraleuropa till Norden. L.-O.D.

*

Christian Carlsen, Visions of the Afterlife in Old Norse Literature, 279 s., Oslo 2015 (Novus forlag). (Bibliotheca Nordica.) ISSN 1891-1315. ISBN 978-82-7099-836-4. Denna bok bygger på författarens doktorsavhandling från Oxford 2012. Den tar sig an den s.k. visionslitteraturen i Västnorden under medeltiden och försöker beskriva det inflytande denna har på den medeltida litteraturen i Norge och Island. Visionslitteraturen omfattar ett brett spektrum av personer som fått se "eftervärlden" (himmel, helvete, skärseld etc.) och beskrivit denna. Ett flertal av dem är översatta till norrönt. Förf. ser inte på själva översättningarna utan vill framför allt försöka blottlägga konventioner och symboler i visionslitteraturen som sedan tas upp av infödda författare som skriver på norrönt. För uppgiften gör förf. ett urval av norröna texter som beskriver platser som människor kommer till efter döden, där dessa platser ska vara förbundna med gott eller ont, rätt eller fel. De texter som svarat mot dessa kriterier och blivit föremål för undersökning är *Völuspá*, *Rannveigar leizla*, *Eiriks saga viðförla*, *Gisla saga Súrsonar*, *Sólarljóð* samt *Draumkvedet*. I bokens

fyra huvudkapitel (2–5) presenteras sedan olika aspekter av visionerna. Ett kapitel tar sig an kontexten för visionen, ett annat själva dödsögonblicket, ett tredje hjälpmedel och hinder på resan till "eftervärlden". Det sista av dessa tar upp straff och belöning, dvs. det tar upp både moraliska ideal som har att göra med vad som anses vara rätt (i fråga om släktskap, disciplin och stöld etc.) och hur den "himmelska hallen" ser ut, vad som anses vara status och bekvämlighet där. Genom att granska vad folk blir bestraffade för och hur det himmelska är beskaffat kan flera ideal och synsätt blottläggas. Inte minst pekar förf. på hur civilisation och kultur lyfts upp och sätts i motsats till det vilda. På det hela taget lyckas förf. att övertyga om att visionslitteraturen har ett inflytande på den norröna litteraturen, och att dessa kristna värderingar och symboler måste tas i beaktande, särskilt då den norröna litteraturen beskriver förkristna förhållanden. Boken är försedd med register över nämnda personer, textverk och handskrifter. L.-O.D.

Oren Falk, *The Bare-Sarked Warrior. A Brief Cultural History of Battlefield Exposure, 168 s., Tempe, Arizona, 2015 (Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies). ISBN 978-0-86698-502-4*. Freydís Eiríksdóttir är en av islänningssagornas starka kvinnor. Hon beskrivs i de två sagorna om kolonisationen av Grönland och upptäckten av ett nytt land i väster som kallas Vinland, *Eiríks saga rauða* och *Grœnlendinga saga*, som en hårdför och inte alldeles positiv person. I *Grœnlendinga saga* framställs Freydís som hänsynslös och blodtörstig. I en scen i *Eiríks saga rauða* konfronteras hon ensam med indianer (*skrælingar*) som angripit den norröna bosättningen. Hon blottar sitt bröst och slår mot det med ett svärd hon funnit på marken. Scenen har alltid förundrat forskarna och man har inte nått någon enighet om hur den ska tolkas. Den står nu i fokus i Oren Falks studie och sätts in i ett större litterärt sammanhang på ett originellt och intressant sätt. Falk visar hur motivet med en kvinna som blottar sitt bröst eller i vissa fall sitt kön för att försvara sig eller uppnå ett mål i kamp mot män eller ett mansdominerat samhälle är återkommande i litteraturen. Med exempel från 1400-talets Bourgogne och revolutionens 1700-tal i Frankrike belyser han ett litterärt *topos* (the bare-sarked warrior) och hur det används för att skildra kvinnors kamp (eller i något tillfälle som kritik av denna kamp). En andra tråd i Falks resonemang visar hur detta *topos* har fascinerat senare tiders uttolkare av sagans scen i form av populärlitterära framställningar. Boken är utformad i flera nivåer så att den som vill följa huvudresonemanget kan fortsätta läsningen när författaren gör teoretiska eller metodologiska utvecklingar.

Därmed kan den allmänt intresserade lätt undvika diskussionen om bakomliggande forskningstraditioner eller författarens utvidgade tolkningar. K.G.J.

Jóhanna Katrín Fridriksdóttir, Women in Old Norse Literature. Bodies, Words, and Power, 192 s., New York 2013 (Palgrave MacMillan). ISBN 978-0-230-12042-6. Kvinnor som aktörer i den norröna litteraturen har under de senaste decennierna fått större uppmärksamhet efter att i tidigare forskning ha befunnit sig i periferin. Även i nyare forskning har emellertid, som Jóhanna Katrín Fridriksdóttir helt riktigt påpekar, de kvinnliga roller som belysts främst återfunnits inom de kanoniserade verken, islänningasagor, kungasagor och eddadiktningen. I sin studie belyser Jóhanna Katrín de kvinnliga rollerna med utgångspunkt i ett betydligt vidare val av källor. Hon kan därmed diskutera kvinnors handlingsrum och egna möjligheter att agera i ett mansdominerat samhälle som detta framställs även i mindre kända genrer inom den norröna litteraturen. Jóhanna Katrín behandlar i ett inledande kapitel hur kvinnor tar ordet i bruk för att påverka sin situation. Här visar hon att kvinnor kan framställas både som hetsare till våld och som kloka och fredsskapande i olika typer av texter. Det visar sig alltså att ett bredare urval av källtexter genast också ger oss en mer varierande bild av hur kvinnor framställdes av de manliga skribenterna. Även det ofta förekommande motivet med kvinnor som utövare av magi blir mer flertydigt. I ett kapitel om monst-ruösa kvinnor blir resultatet av undersökningen att bilden blir mer nyan-cerad. Kvinnor av jättesläkt liksom kvinnor som drabbats av förbannel-ser blir inte skildrade som entydigt vidriga och hotfulla, snarare finns det många exempel på kvinnliga monster som uppträder som beskyddare eller välgörare. Jóhanna Katrín konstaterar att monstren påfallande ofta är kvinnor i de norröna texterna, men att de framställs i högst varierande roller och ofta används för att överskrida gränser. Slutligen behandlas skildringar av aristokratiska kvinnor och av kvinnor som härskare i två kapitel. Här återkommer författaren till kvinnors bruk av ordet som red-skap för att få inflytande. I framställningen av kvinnor i aristokratin och med politisk makt ger de medeltida författarna dem ofta roller som indi-vider med egna motiv men också i samarbete med sina män eller släktens män. Det förekommer förvisso även i skildringen av elitens kvinnor många exempel på misogyni; bilden som framträder är emellertid mer nyanserad och flertydig än den som framställts i tidigare forskning på området. Jóhanna Katrín Fridriksdóttir har med sin avhandling gett oss ett viktigt bidrag till vår kunskap om framställningen av kvinnor i den

norröna litteraturen och därmed också om vilka möjligheter en manlig skribent under medeltiden såg för en kvinna att handla aktivt i samhället.

K.G.J.

Jónas Kristjánsson, Sagnalíf. Sextán greinar um fornar bókmenntir, 422 s., Reykjavík 2015 (Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum). ISBN 978-9979-654-2. Jónas Kristjánsson (1924–2014) var en känd profil inom norrön forskning. Han ägnade ett långt liv åt den isländska litteraturskatten från medeltiden som forskare och direktör för handskriftsinstitutet i Reykjavík, Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, under en lång period under 1900-talets sista årtionden. Hans institution, som i dag heter Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, har för att hedra sin tidigare ledare samlat sexton av hans viktigaste artiklar inom edda- och sagaforskning. Samlingen speglar väl bredden och utblicken i Jónas forskning. Flera av artiklarna behandlar frågor om islänningasagorna, deras tillkomst och trädning, och inte minst deras bakgrund i en muntlig tradition. Också intresset för den norröna poesin, edda- och skaldediktning, är representerad i urvalet. Helt in till de sista levnadsåren var Jónas aktiv som forskare, hans sista artikel i samlingen publicerades så sent som 2012 och behandlar frågor rörande de norröna seglatserna till Vínland; Jónas reste själv till Grönland och New Foundland för att på plats söka spår efter de norröna försöken på kolonisering.

K.G.J.

66 håndskrifter fra Arne Magnussons samling redigert af Matthew Driscoll & Svanhildur Óskarsdóttir, 237 s., København & Reykjavík 2015 (Den Arnamagnæanske Samling, Nordisk forskningsinstitut, Københavns universitet; Árni Magnússon-instituttet for islandske studier; Museum Tusculanums Forlag, Københavns universitet.) ISBN 978-87-635-4166-4. Med anledning av att det 2013 var 350 år sedan den isländske handskriftssamlaren Árni Magnússon föddes, samlade sig 35 internationella forskare till utgivningen av denna bok. Här berörs en del av de handskrifter som Árni Magnússon samlade in, och därmed räddade till eftervärlden. För inledningstexten svarar Svanhildur Óskarsdóttir. Här ges biografiska uppgifter om Árni, med bl.a. uppväxten i Hvammur. Hans studier i Skálholt och senare vid Köpenhamns universitet berörs, därefter mer i detalj hans verksamhet som handskriftssamlare. De miljöer som skapade det antikvariska intresset redovisas. Hur det kunde ta sig ut när Árni efterfrågade handskriftsblad ser man i ett brev till en pastor Ólafur Jónsson i Grunnavík beträffande några blad i Hauksbók. Avslutningsvis beskrivs hur handskriftssamlingen upprättas och hur långt

senare delar av samlingen återbördas till Island. I slutet av boken finns ett bidrag av Soffía Guðný Guðmundsdóttir och Laufey Guðnadóttir (tillsammans med Anne Mette Hansen), vilket tar upp den medeltida bokproduktionen. Här förmedlas kunskaper om de fysiska artefakterna såsom pergament, pennor, bläck och färger, vidare får läsaren inblickar i skrivarnas arbetsvillkor. Dessutom behandlas handskrifternas illuminationer och själva bokbanden. Bokens huvuddel utgörs av 66 artiklar om lika många handskrifter, en handskrift för vart och ett av Árni Magnússons levnadsår. Här kan man sålunda bekanta sig med Codex Wormianus, Codex Frisianus, Möðruvallabók, Hauksbók och andra välkända samlingar. Mest fäster jag mig dock vid de avsnitt som behandlar de något mindre kända handskrifterna, t.ex. den märkliga, rikt illustrerade Edda oblonga – som fått sin beteckning med avseende på formatet –, där några verser skrivits på ett slags kodschrift. Här kan också nämnas Codex Runicus, som innehåller Skånske Lov och Skånske Kirkelov och som helt igenom är skriven på runor. Ett annat av bokens avsnitt handlar om breven, där lite olika typer lyfts fram. Ibland har som bekant handskrifter och enskilda handskriftsblad inte bevarats i sammanbundna volymer utan som bokomslag och liknande. Till de märkligare fynden hör några blad som använts i en toppig biskopsmitra, varom det i boken heter: ”Man kan forestille sig hans [Árni Magnússons] överraskelse, da han gennem mitraens mørnede silkebeklædning opdagede, at den indvendige afstivning bestod af gamle håndskriftblade, og han har sikkert også moret sig, da han så, at indholdet var verdslige historier om unge menneskers hede elskov” (s. 188). Det följande avsnittet (s. 190 f.) om censur i handskrifterna visar ett avsnitt i AM 586 4to där man finner att en text raderats utan att något nytt tillskrivits. Då textavsnittet emellertid låter sig rekonstrueras med hjälp av en annan handskrift, vet man att det var textens sexuella innehåll som föranledde censuren. De kunniga beskrivningarna i volymen speglar handskriftssamlingens värdefulla innehåll. Denna bok, som även utgivits i både en isländsk (66 handrit úr fórum Árna Magnússonar, Reykjavík) och en engelsk version (66 manuscripts from the Arnarnagnum Collection, København), är illustrerad med ett generöst antal färgbilder. Redaktörer är Matthew Driscoll och Svanhildur Óskarsdóttir, och i redaktionen har dessutom ingått Britta Olrik Frederiksen, Anne Mette Hansen, Peter Springborg och Sigurður Svavarsson. Denna besättning garanterar en produkt på högsta nivå. Vad jag kan sakna i boken är litteraturreferenser, inte minst till inledningen där Árni och hans verksamhet beskrivs och till avslutningen om den medeltida bokproduktionen, men också i övrigt i arbetet. Värdefulla hade även varit samman-

hållna redogörelser för hur forskare arbetar för att sätta handskrifter i relation till varandra, hur datering av handskrifter går till och hur handskrifter fysiskt omhändertas och konserveras. Men det är dock lätt att man som läsare ställer ytterligare krav på en redan god bok. Det skall först som sist sägas att boken är en vacker hyllning till Árni Magnússon. Att handskrifterna år 2009 blev upptagna i UNESCOs "Memory of the World Register" ("Världsminne") är lätt att förstå. L.-E.E.

Þorunn Sigurðardóttir, Heiður og huggun. Erfiljóð, harmljóð og huggunarkvæði á 17. öld, 471 s., Reykjavík 2015 (Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum). ISBN 978-9979-654-33-9. Det är ingen överdrift att säga att islänningasagor och andra kanoniserade genrer från isländsk medeltid länge har lagt beslag på uppmärksamheten när det gäller utforskningen av äldre isländsk litteratur, inte endast bland utländska, men också i hög grad bland isländska forskare. Detta gäller inte endast andra genrer från isländsk medeltid som *formaldarsögur* eller den översatta litteraturen som först på senare år har kommit mer i fokus utan även diktningen från senmedeltiden och inte minst den tidigmoderna diktningen. I sin doktorsavhandling gör Þorunn Sigurðardóttir en insats för att öka vår kunskap om denna diktning och dessutom visa att den innehåller material som förtjänar mer forskning. Þorunn diskuterar tillfällesdiktningen, en populär genre inte endast på Island under 1600-talet, och fokuserar på en delgenre som hon benämner *erfiljóð*, på svenska väl närmast det vi kallar 'gravdikter' eller 'begravningsdikt'. Hon vill emellertid etablera ytterligare delgenrer, det hon kallar *harmljóð* 'sorgdikter' och som hon menar skiljer sig från det man vanligen avser med *erfiljóð* och *huggunarkvæði* 'dikter till tröst' som hon relaterar till det latinska *consolatio*. I boken argumenterar Þorunn starkt för det litterära värdet hos mycket av den bevarade tillfällesdiktningen och att denna alltför länge har betraktats som av mindre litterärt värde. Hon visar även att denna diktning är relevant för att förstå 1600-talets samhälle och mentalitet. Dessutom innehåller boken flera närläsningar av tillfällesdikter från de undersökta genrererna och en sammanställning av ett register över *erfiljóð*, *harmljóð* och *huggunarkvæði* från 1600-talet och deras diktare. K.G.J.

*

Jonathan Adams, The Revelations of St Birgitta. A Study and Edition of the Birgittine-Norwegian Texts, Swedish National Archives, E 8902, 623 s., Leiden 2015 (Brill). ISBN 978-90-04-30465-9. I norsk forskningstradi-

tion har det som benämns birgittinernorsk ofta blivit betraktat som svenska med interferens från främst norskt ordförråd och ortografi. Därmed har utforskningen av språket i de handskrifter som innehåller texter på birgittinernorska mest intresserat forskare som sysslar med svensk språkhistoria. I sin avhandling om och utgåva av de birgittinernorska texterna i handskriften E 8902 som i dag förvaras i svenska Riksarkivet diskuterar Jonathan Adams definitionen av birgittinernorska ingående ur bland annat ett språksociologiskt perspektiv. Hans undersökning av handskriftens språk leder honom till att konstatera att det snarare är fråga om språkblandning och en medveten norvagerisering av den svenska förlagens text och att språket därför måste betraktas som mellomnorsk. För att nå sina slutsatser genomför Adams en grundlig studie av handskriften och dess skrivare. Denna följs av en utforskning av handskriftens språk. I ett långt avsnitt diskuteras fenomenet språkblandning i skandinaviska handskrifter. Här kommer Adams in på frågor om norm och statusspråk. Slutligen diskuteras språkblandningen i E 8902 ingående innan Adams konstaterar att det måste vara frågan om en medveten utformning av texterna på ortografisk, fonologisk och morfologisk nivå. Han slår fast att en liknande strategi tycks ha använts i andra texter som man brukar karakterisera som birgittinernorska. Också dessa bör därför enligt Adams snarare ses som mellomnorska texter producerade i Norge för en norsk publik. Boken avslutas med en ny utgåva av E 8902 som kommer att ersätta den föråldrade utgåvan av G.E. Klemming från 1875, med omfattande kommentarer.

K.G.J.

Ernst Håkon Jahr, Språkplanlegging og språkstrid. Utsyn over norsk språkhistorie etter 1814, 157 s., Oslo 2015 (Novus Forlag). ISBN 978-82-7099-821-0. Boken ger läsaren goda inblickar i norsk språkplanering och språkstrid under tvåhundraårsperioden från 1814, ett forskningsområde som på ett intressant sätt utvecklades av Einar Haugen och därmed blev en del av den internationella teoridiskussionen. Det är betecknande att Norge är den nation som uppvisar mer användning av dialekt än något annat europeiskt land och dessutom har två närstående skriftspråksformer med vida ramar vad gäller ord och former. I boken urskiljer författaren tre perioder i utvecklingen: ”den språknajonale 1814–1917”, ”den språksosiale 1917–1966” och därefter en period som leder utvecklingen ”från ein-standardstrategi til permanent to-standardtilstand”. Detaljer redovisas inte, eftersom det övergripande syftet med boken är ”å formidle ein forklaringsmodell til forståing av utviklinga frå 1814 til i dag, av kreftena bak, intensjonane ved og konsekvensane og resultata av

dei grep som blei tatte, og den politikken som blei ført” (s. 9). Under den första tidsperioden sätter den nationella argumentationen – danska eller norska? – igång de språkplaneringsprocesser som så småningom resulterar i två norska skriftnormer. Författaren leker med tanken om detta skulle ha blivit fallet även om det som skedde 1814 hade hänt 1714, dvs. före nationalromantikens tidevarv. Förutsättningarna hade säkert tett sig helt annorlunda då. Denna del av framställningen lyfter fram Ivar Aasens gärning och den s.k. Hægstadnormalen, vidare Knud Knudsens språkarbete, liksom ett antal skönlitterära författare från tidsperioden. Ett antal textprov lämnas dessutom här, som på andra ställen i boken, vilka ger oss en bild av variationen i skriftspråken. I den följande avdelningen beskrivs det språksociala arbetet i Norge från 1917 års reform med två riksmålsvarianter och två landsmålsvarianter. Intressant är att följa utvecklingen under de följande decennierna då man söker föra samman de olika skriftspråken till en normalvariant, ett slags samnorskt skriftspråk. I denna process impliceras att det tidigare mest prestigefyllda riksmålet definieras ned som norm för skriftspråket ”til fordel for lågstatus bygdedialektar og arbeidarmål i byane” (s. 75). Man fäster sig här vid vissa enskildheter, exempelvis förnorskningen av ortnamnen (bl.a. striden om *Trondhjem* eller *Nidaros*), ”Grimstad-saka”, arbetarpartiets språkpolitiska krav på ”samnorsk på folkemålsgrunn” och efterkrigstidens språksociala arbete, där ”språkfredskomiteen” 1964 under ledning av Hans Vogt ledde till ”at det no var slutt på å bruke språksosiale argument for vidare offentleg språkplanlegging – med ein samnorsk skriftnormal som mål for arbeidet” (s. 118 f.). I den tredje och sista delen av boken kan vi följa vägen fram till ett permanent tvåstandardtillstånd från 1966 och framåt. Olika reformer i bokmål (1981, 2005) och nynorsk (2012) genomgås, och avslutningsvis konstateras det att de två norska språkformerna fortsättningsvis kommer att finnas vid varandras sida. Författaren talar i slutet om att ”Noreg var og er annleislandet språksosialt” (s. 152), och boken visar hur Norge blivit just detta ”annleisland”.

L.-E. E.

Kristin Melum Eide (red.), Norsk andrespåkssyntaks, 486 s., Oslo 2015 (Novus forlag). ISBN 978-82-7099-818-0. Denna samlingsvolym innehåller tio artiklar om norsk andraspråkssyntax. Boken har uttalat ambitionen att sätta in andraspråksinläring i såväl ett teoretiskt som ett internationellt sammanhang. Teoretiskt är utgångspunkten den generativa grammatiken, och författarna poängterar att de ser språkförmågan som artspecifik och medfödd. De diskuterar alltså explicit vad den universella grammatiken (UG) består av, om det finns en kritisk period för språkin-

lärn timer, och i vilken mån UG är aktivt vid andraspråksinlärn timer. Bland annat dessa frågor är ämnet för det första kapitlet som är skrivet av redaktören tillsammans med Guro Busterud. I det andra kapitlet ger Tor A. Åfarli en genomgång av hur norsk syntax beskrivs inom generativ teori och diskuterar bland annat hur L1 (förstaspråket) och UG påverkar andraspråksinlärn timer. Även det tredje kapitlet är skrivet av Åfarli och behandlar mera konkret ordföljdsvariation i andraspråksinlärn timer. Här rör det sig förstås mycket om inlärn timer av V2-regeln och verbflyttning i mittfältet. Även detta kapitel fokuserar på skillnaden mellan L1 och L2-inlärn timer med rikliga exempel på hur transfer från förstaspråket kan inverka, men också hur andra L2 kan inverka på inlärn timer av L3 och hur UG sätter gränser. Bokens fjärde kapitel är skrivet av redaktören och behandlar tillägnande av verbala kategorier som tempus, aspekt och modus, även inlärn timer av finithet och V2 behandlas. Därefter följer ett kapitel av Guro Busterud om anaforer (dvs. reflexiver). Även denna artikel tar sin utgångspunkt i generativa beskrivningar av bindning, alltså koreferens mellan reflexiver eller anaforiska pronomen och deras antecedenter. Kapitlet beskriver den relativt stora variation som förekommer i norska och vilka problem andraspråksinlärn timer har. Det sjätte kapitlet har rubriken *Nyere andrespråksteorier* och är skrivet av Fufen Jin, Kristin Melum Eide och Guro Busterud. Det är en genomgång av framför allt två hypoteser som varit flitigt diskuterade i den internationella generativa tillägnandediskussionen de senaste tjugo åren. Det rör sig dels om hypotesen om felaktigt inlärd a särdrag, dels om hypotesen om full access och full transfer. De två hypoteserna gör delvis helt olika prediktioner om vilka inlärn timergångar som är möjliga. Vi får också en genomgång av studier och hypoteser från de senaste åren. Kapitel 7 är skrivet av samma författare som det föregående och handlar om inlärn timer av grammatiska fenomen i nominalfrasen, framför allt kongruens och artikelbruk. Bokens tre sista kapitel är skrivna av Olaf Husby. Kapitel 8 handlar om andraspråk och uttal och är en genomgång av vad som ska läras in inom fonologin och fonetiken, vilka faktorer som påverkar inlärn timer. Den ger också en översikt över olika modeller för uttalsinlärn timer och hur praktiken ser ut för norska. Kapitel 9 ger en översikt över olika teorier och modeller för andraspråksinlärn timer som disciplin, medan kapitel 10 har rubriken *Norsk som andrespråk. Undervisning og forskning*. Det ger en uppdaterad beskrivning av hur den samhäll eliga infrastrukturen för andraspråksinlärn timer ser ut i Norge. Här diskuteras såväl läroplaner och läromedel på olika nivåer som forskningsfältet med inriktningar, projekt, tidskrifter etc. Som torde ha framgått är boken vittomfattande och dess

titel är lite missvisande. Den tar sig an inte bara andraspråkssyntax, utan även morfologi och uttal. Den ger både teoretiskt väl uppdaterade beskrivningar av språkliga fenomen och andraspråksinläring i förhållande till förstaspråket och UG. Den ger också konkretion både vad gäller fenomen som ska läras in och den infrastruktur som finns för andraspråksinläring och forskningen kring den. De främsta fördelarna med boken är den konsekventa teorianslutningen och de många referaten av andraspråksforskning från ett flertal språk. L.-O.D.

*

Therese Leinonen, Talet lever! Fyra studier i svenskt talspråk i Finland, 230 s., Helsingfors 2015 (Svenska litteratursällskapet i Finland). (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 796. Studier i nordisk filologi 86.) ISSN 0039-6842; ISSN 0356-0376. ISBN 978-951-583-292-4. Utgångspunkt för bidragen i denna volym är det under åren 2005–2008 insamlade materialet inom projektet ”Spara det finlandssvenska talet”. Fyra skilda studier av Therese Leinonen har här samlats. De tre första rör mer specifikt det finlandssvenska talspråket och infogar sig väl i den sociolingvistiska forskningstraditionen. I inledningen erinras om föregångare på det finlandssvenska området som Mikael Reuter, Leif Nyholm och Mirja Saari, men också Ann-Marie Ivars, Hanna Lehti-Eklund och Marie-Charlotte Gullmets-Wik. Kurt Zilliacus’ undersökningar av dialekterna i Åboland lyfts dessutom fram. Den första av de fyra delstudierna berör talspråket på 2000-talet i den åboländska skärgården. Detta är volymens mest omfattande bidrag och karakteriseras av god struktur. Man iakttar exempelvis att många dialektdrag ännu har stark ställning i Åboland, medan andra har ersatts av standardspråkliga former. Man kan emellertid även se att en del språkliga drag som tidigare funnits i mer begränsade delar av Åboland står sig väl jämfört med sådana drag som varit gemensamma för hela området. Urbana regionaliseringsprocesser med utgångspunkt i Åbo belyses, men utvecklingstendenserna synes här vara komplicerade. Det är intressant att se att vissa mindre frekventa drag används ”som stilmedel eller för att visa ’var man har sina rötter’” (s. 141). I den andra delstudien belyses variationen *di–dem–dåm* i fyra finlandssvenska stadsmål. Här återfinns flera illustrativa grafer och kartor. Resultaten tycks tyda på att *dåm* i finlandssvenskan alldeles som i sverigevenskan så småningom kommer att bli den generella formen. Den tredje studien rör den fonetiska kvantiteten i finlandssvenska stadsmål. Kvantiteten anses vara en av de tydligaste sociala markörerna för svenskan

i Finland. Undersökningen visar på uppenbara skillnader i fonetisk kvantitet mellan det talade språket i Helsingfors, Åbo, Mariehamn och Vasa. Hur de finlandssvenska talarna slutligen kommer att positionera sig gentemot de sverigesvenska återstår att se. Ytterligare attityd- och lyssnarundersökningar behövs för att komplettera den bilden. I den fjärde och sista studien är det inte språket på det finlandssvenska området som står i fokus utan de tekniska möjligheter som står till buds för automatisk analys av talspråk. Bidragen i volymen, särskilt det första om åboländskan, ger oss värdefulla insikter i det finlandssvenska talets utveckling av idag. L.-E.E.

Ord och gärning. Festskrift till Anki Mattisson 31 augusti 2015, redaktionskommitté: Birgit Eaker, Birgitta Hedbäck, Lennart Larsson, Pär Nilsson & Christina Persson†, 205 s., Stockholm 2015 (Svenska Akademien). ISBN 978-91-85333-65-3. När Anki Mattisson efter tjugo år vid Svenska Akademiens ordboksredaktion, från år 2000 som chef, frånträdde sin tjänst, hedrades hon med denna skrift. Akademiens ständige sekreterare Peter Englund understryker i sin inledning Mattissons målmedvetenhet i arbetet med att slutföra ordboken, ”en målmedvetenhet gränsande till passion”, som det uttrycks. Festskriften ger många goda inblickar i det ofta ganska intrikata ordboksarbetet. Jag tror att man själv måste ha varit i närkamp med en form- eller betydelsebeskrivning av ett ord, särskilt ett frekvent ord, för att förstå ordboksredaktörernas svåra arbete. Detta illustreras exempelvis i Birgit Eakers artikel om redigeringen av ordet *tid* i SAOB, där inte minst betydelsedifferentieringen är av intresse. Här noterar man bl.a. reflektionerna rörande den nutida inställningen till tid som en resurs ur individperspektiv (*investera tid, kvalitets-tid, egentid*). En textillhistorisk värld – för mig helt främmande – öppnas i Berit Eldviks bidrag om *tambursöm*. Ordboksartikeln *söt* fokuseras av Ann-Kristin Eriksson. Pär Nilsson visar i sitt bidrag hur samma begrepp kan ha olika betydelser beroende på om det används om en kvinna eller en man. Utgångspunkten är artikeln *vacker*, men jämförelser görs även med synonyma ord i ordboken. Detta ämne, som är stort och har god potential, kan naturligtvis inte med något särskilt djup behandlas i ett kort bidrag. Om finlandismer i SAOB skriver Caroline Sandström och Charlotta af Hällström-Reijonen. Huvudintrycket är enligt författarna att SAOB-redaktionen varit väl informerad om det finlandssvenska språkbruket. En principiellt viktig fråga avhandlas i Lennart Larssons studie om hur de samtidsspråkliga ordböckerna skall betraktas som källor till de historiska ordböckerna; konkret studeras hur Henrik Florinus’

Vocabularium använts i SAOB. Denna artikel ger mersmak. Om *v*-ljudet i SAOB skriver Anton Lundqvist, och visar hur <w> i källor tryckta i frakturstil återgivits med <v>, då man betraktat dem som allografer. Inte minst vetenskapshistoriskt intresse har Sven-Göran Malmgrens initierade bidrag om Ebbe Tuneld och Pelle Holm som SAOL-redaktörer, vilken visar viktiga skillnader i de båda SAOB-chefernas förutsättningar att öva inflytande på ordlistan. Om det som kan kallas Svenska Akademiens *gamla* bibliotek skriver Bo Svensén, om SAOB:s sakkunniga och deras arbete Lars Svensson. Det är lätt att underskatta de senares betydelse. Ett antal fågelbeteckningar behandlas av Lars Trap-Jensen som illustrerar ordens vandring över kontinenter och mellan språk, medan Åse Wetås valt en rubrik som avslutas med ett frågetecken: ”Store vitskaplege dokumentasjonsordbøker – dinosaurar eller gullgruver i den digitale tidsalderen?” Onomastiska bidrag utgör Birgit Falck-Kjällquists om primära fyrenamn och Staffan Fridells om de äldsta beläggen *in uilla oshægu* för *Oxie* och *in uilla hu[l]ægo* för *Hyllie*. Sociodialektalt fokus har Margareta Svahns uppsats om den individuella dialektförändringen hos en västgötsk talare under halvseklet 1961–2006. Som alltid är fallet i samlingsvolymerna av detta slag är somliga artiklar väl genomarbetade, medan andra snarare är ett slags förarbeten till mer omfattande studier. Men som helhet får man i samlingskriften många aspekter på det intrikata arbete som resulterar i en ordbok.

L.-E.E.

Mats Rydén, Johannes Franckenius och den svenska floran. En studie i växt- och namnkunskap i 1600-talets Sverige, 92 s., Uppsala 2015 (Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur). (Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi CXXXVI.) ISBN 978-91-87403-13-2. Svensk botaniks mest kända profil är utan tvekan Carl von Linné. Men Linné hade föregångare som gjorde viktigt pionjärbete. En av dessa, vars arbete uppmärksammas i den här boken, var Johannes Franckenius (1590–1661), professor i anatomi och botanik vid Uppsala universitet från 1628 och fram till sin död 1661. Franckenius gav 1638 (med en andra upplaga 1659) ut en bok med titeln *Speculum botanicum* som innehåller en lista över framför allt svenska växter, men också åtskilliga exempel på utländska växter. Växternas latinska och svenska namn anges. Franckenius arbete är intressant som tidsdokument för kulturhistorisk forskning, men naturligtvis också för svensk botanikhistoria. För forskningen omkring de svenska växtnamnen i ett historiskt perspektiv kan listan ge ovärderlig information eftersom den inte endast speglar samtidens lärda namngivning utan även den mer folkliga namngivningen. Mats Rydén

presenterar i boken listorna i kapitel som behandlar svenska växter relaterade till modern vetenskaplig och svensk nomenklatur, de svenska växtnamnen i verket relaterade till modern vetenskaplig och svensk nomenklatur och, i ett kort kapitel, Franckenius latinska nomenklatur. Dessutom redovisas förändringar mellan första och andra upplagan av boken. K.G.J.

*

Kåre Hoel, Bustadnavn i Østfold 14. Borge, Glemmen og Fredrikstad, utgitt av Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo ved Tom Schmidt, 501 s. + karta i slutet, Oslo 2015 (Novus Forlag). ISBN 978-82-7099-816-6. Namnartiklarna i detta band av det imponerande verket *Bustadnavn i Østfold* byggs upp som i de tidigare banden. Här är det bebyggelsenamnen i Borge, Glemmen och Fredrikstad som står i förgrunden och får sin grundliga belysning. Tolkningarna i Norske Gaardnavne (NG), Kåre Hoels behandling av områdets ortnamn samt redaktörens – i detta band Tom Schmidts – namnutredningar förs här samman utan att de bakas ihop med varandra. Det är dock i allmänhet lätt att skilja delarna åt. Man får emellertid ibland vara uppmärksam vid läsningen så att man inte råkar missa om det är Hoel eller redaktören som formulerar sig – redaktörens inpass kan nämligen vara en generell, kortare anmärkning till texten, något slags scenanvisning till läsaren. Sådana anvisningar återfinner man bl.a. i artiklarna *Begby* (s. 20), *Haugsten* (s. 29) och *Glemmen* (s. 201 ff.). Ibland befinner man sig, som jag påpekat i en tidigare krönika, mitt inne i en diskussion där Hoel och redaktören dryftar ett namn, såsom beträffande *Enhus* (s. 296 ff.). Namnutredningarna ligger i allmänhet på en hög nivå. Lärorik är ur olika perspektiv genomgången av *Begby* (från ett äldre *Bekkbýr*; s. 21 f.), *Moum* (s. 57 ff.), *Grettnes* (s. 81 f.), *Skjelin* (s. 100 ff.), *Skivika* (s. 113 ff.) och *Kråkerøy* (s. 283 ff.). Ett intrikat namn som diskuteras ur en rad perspektiv är *Strålsund* (s. 304 ff.). Namn från andra nordiska områden anförs stundom i behandlingen, vilket är ett plus. Det gäller t.ex. i samband med utredningen av *Haugsten* (s. 29 ff.) – där ett antal *Högsten* o. likn. av annat ursprung redovisas –, *Heieren* (s. 140 ff.) – i anslutning till en analys av Bent Jørgensen – och *Femdal* (s. 308 ff.) – där dialektgeografiska utgångspunkter för en möjlig namnbildning berörs. På också andra ställen hade nordiskt material med fördel kunnat dras in i resonemangen, exempelvis när *Kjølberg* (s. 38 ff.), *Lur/Lurebakk(e)* (s. 44 f.) eller *Borge (Lilleborge)* (s. 54 ff.) dryftas. Diskussionen av åldern på namnet *Veel* (s. 163 f.), åsyftande ett vadställe,

hade kunnat utvecklas, liksom utredningarna vid *Grønmland* (s. 35 f.), *Jamsefull* (s. 223 f.) och *Trara* (s. 241). Växling *gnoll* – *knoll* 'fjellknatt' aktualiseras i samband med *Gnollen* (s. 62 f.). Intressanta är en del av de yngre namnen som behandlas, t.ex. imperativnamn som *Bilett* (s. 88 f.) och *Seut* (s. 257), uppkallelsenamn som *Trinnborg* (s. 120 f.), *St Croix* (s. 220), *St Jean* (s. 246) och *St Thomas* (s. 251), vidare namnen *Bellevue* (s. 230) och *Cicignon* (s. 231) samt ett sannolikt "kommunikationsrelaterat" namn som *Marikova* (s. 157 f.). De topografiska orden genomgås omsorgsfullt i ett längre avsnitt i slutet, och ett antal register avrundar volymen. En karta i skala 1: 44 000 återfinns i en insticksficka längst bak i boken, en karta som man med fördel kan ha framför sig vid läsningen. L.-E.E.

Navne og skel. Skellet mellem navne. Rapport fra Den femtende nordiske navneforskerkongres på Askov Højskole 6.–9. juni 2012. Bind 2, redigert af Birgit Eggert og Rikke S. Olesen under medvirken af Bent Jørgensen, 261 s., Uppsala 2015. (NORNA-rapporter 91.) ISSN 0346-6728. ISBN 978-91-7276-091-2. I denna volym har samlats ett antal av de föredrag som hölls vid den femtonde nordiska namnforskarkongressen i juni 2012. Totalt överlade ett sextiototal namnforskare vid kongressen kring temat namn och gränser av olika slag. Kongressvolymerna visar bredden i presentationerna. I den första volymen finns 15 bidrag jämte 3 projekt-presentationer, i den andra likaledes 15 bidrag. I första delen står personnamn, övriga namn samt metod och terminologi i centrum, i den andra ortnamnen. Ett antal studier i den senare volymen, som här uppmärksammas, rör danska namn. Perspektiv på namngivning (bl.a. *Neble* < *Nybøl*) och bebyggelseförändringar i sydvästra delen av Själland ur bebyggelsehistorisk synvinkel anläggs i Sofie Laurine Albris' artikel. De arkeologiska fynden är i området många från den äldre järnåldern, men namnen är relativt sett yngre, något som väcker intresse; man erinrar sig här lätt Lars Hellbergs Ålandsundersökning (1987). Jælling på östra Jylland har uppenbarligen "indtaget en særstilling som kongsgård og monument over kongemakten, rigssamlingen og religionsskiftet", men detta kommer inte till uttryck i områdets ortnamnsskatt. Hur detta skall förklaras diskuterar Lisbeth Eilersgaard Christensen. Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen söker rekonstruera medeltidens sockengränser utifrån två casestudier förlagda till nordvästra Själland och Falster. Bidraget är lärorikt. Huvudleden *bjerg* på danskt område står i förgrunden i Maria Mølgaard Bjørns bidrag, vilket berör viktiga semantiska frågor, där man dock undrar över hur, var och när olika specialbetydelser av ett element egentligen uppstår. Hur de danska namntyperna skrider över Danelagsgränsen behandlas

initierat och med stöd av ett antal kartor av Gillian Fellows-Jensen. Några artiklar bygger på norsk empiri. Dateringsfrågor uppehåller sålunda Vidar Haslum, som i Agder i södra Norge finner det kanske tydligaste och bäst markerade bosättningsmönstret i Norden, varigenom betydelsefulla perspektiv på dateringsmetoder ges. Studien ger mersmak. Inge Særheim visar hur ortnamn kan bidra till den språkhistoriska forskningen och hur ortnamn stundom kan illustrera förändringar av dialektgränser. Ett antal ortnamn som indikerar sämja och osämja grupper emellan redovisas av Botolv Helleland, och här är inte minst den väl sammansatta empirin av intresse. Om ortnamn och vulkaner på Island skriver Svavar Sigmundsson; ett antal grundord (som *braun*, *dyngja* och *gígur*) redovisas liksom namnen *Hekla*, *Katla* och *Krafla*. Vid växlingen mellan konkurrerande ortnamn i olika källor uppehåller sig Kristina Neumüller i ett bidrag, som rör den viktiga relationen mellan namnens talspråkliga och skriftspråkliga uttryck. Att den kognitiva lingvistik kan bidra till ortnamnsforskningen visar Annika Nilsson. Kännedomen om gatunamn i en tvåspråkig miljö i Helsingfors behandlas av Maria Vidberg, som diskuterar existensen av två parallella system. Terhi Ainiala illustrerar utifrån en intervju med fyra 15-åriga helsingforsare bruket av ortnamn i samtal, både för att identifiera platser och för att diskutera namn. Folkonomastiska studier av detta slag har potential. Två artiklar ansluter till arbetet med doktorsavhandlingar, Elin Pihls om ägonamn och Line Sandsts om urbana ortnamn. Det är som synes en rad olika typer av empirier som behandlas och skilda teoretiska perspektiv som anläggs. Volymen visar på mångfalden och livaktigheten i nordisk namnforskning.

L.-E.E.